

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske
za 2022.

Organizacijska jedinica: Služba statistike turizma
Priredile: Ivana Brozović i Suzana Nujić

studeni, 2023.

1. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Svrha statističkog istraživanja Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske jest prikupiti podatke o nacionalnom turizmu, tj. podatke o broju i obilježjima putovanja stanovništva Hrvatske izvan uobičajene sredine. Cilj je procijeniti koliko putuju stanovnici Hrvatske, zašto odlaze na putovanja, gdje i kada odlaze na putovanja, koliko traju putovanja te koliki su izdaci na putovanjima. Za ispitanike koji nisu odlazili na privatna višednevna putovanja prikupljaju se podaci o glavnim razlozima neodlaska na putovanja tijekom godine.

Istraživanje se kontinuirano provodi od 2007. te obuhvaća privatna, poslovna, višednevna i jednodnevna putovanja, kao i putovanja u Hrvatskoj i inozemstvo.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina.

- Pravni akti i drugi sporazumi

Na europskoj razini: Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma

Na nacionalnoj razini: Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20.)

- Sustav klasifikacija

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Šifarnik zemalja

Valute

- Statistički pojmovi i definicije

Jednodnevni posjetitelj jest svaka osoba koja putuje u mjesto različito od svoga uobičajenog okruženja i ne provede noć u ugostiteljskome ili drugom objektu za smještaj i čija je glavna svrha putovanja različita od obavljanja određene aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Trajanje jednodnevnih putovanja mjeri se u satima. Osoba koja svakodnevno putuje na rad ili školovanje u drugo mjesto ne smatra se posjetiteljem.

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u komercijalnome ili nekomercijalnome smještajnom objektu (ali kraće od 12 mjeseci neprekidno) radi odmora, rekreacije, zabave, posjeta rodbini ili prijateljima, očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, poslovnih, vjerskih i drugih razloga, a nije obavljanje aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Svi su turisti putnici, ali nije svaki putnik turist. U turiste se ne uključuju migranti, pogranični radnici, diplomati, članovi vojnih snaga na redovitim zadacima, prognanici i nomadi.

Uobičajenu sredinu (okruženje) neke osobe čini neposredna blizina doma i mjesto rada ili školovanja, kao i ostala često posjećivana mjesta. Postoji samo jedna uobičajena sredina neke osobe. Uobičajenu sredinu određuju četiri kriterija: prelazak administrativne granice prebivališta, trajanje putovanja, učestalost odlaska na putovanja i razlog odlaska na putovanja.

Uobičajenom sredinom može se, npr. u Hrvatskoj, smatrati područje općine.

Svrha putovanja jest temeljni razlog zbog kojeg se odlazi na putovanje, odnosno bez koje se dano odredište ne bi posjećivalo. Turistička putovanja ovisno o svrsi putovanja mogu biti: privatna (odmor, rekreacija ili zabava, uključujući posjete rodbini i prijateljima) i poslovna (putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja).

Privatno putovanje jest turističko putovanje čija je svrha odmor, rekreacija, kupnja, zdravlje, hodočašće, vjerski razlozi, posjet rodbini i prijateljima i slično. Privatna putovanja nisu: tjedne migracije ili odlazak na posao ili školovanje, sezonski rad, boravak u bolnicama ili lječilištima koji je plaćen preko socijalnog osiguranja, boravak u izbjeglištvu i azilu.

Poslovno putovanje jest putovanje čija je svrha posao ili profesionalni razlozi, ali ne i svakodnevna lokalna putovanja i poslovno motivirana putovanja u uobičajenoj sredini. U poslovna putovanja ulaze putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja, ali ne i poslovna putovanja koja su plaćena iz posjećenog mjesta.

Trajanje turističkog putovanja jest vrijeme provedeno na putovanju i može trajati najviše 365 dana neprekidno.

Duljina boravka za turističko putovanje s noćenjem određuje se brojem provedenih noći u mjestu boravka.

Izdaci na putovanju obuhvaćaju sve izdatke koje je posjetitelj imao za putovanje, a nastali su prije samog početka putovanja i za vrijeme putovanja. Navedene izdatke može načiniti i druga osoba u ime posjetitelja i na njegov trošak.

- Statistička jedinica

Jedinica promatranja za broj osoba koje su bile na putovanju jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina (izvještajna jedinica izjednačena je sa statističkom jedinicom). Jedinica promatranja za podatke o broju višednevnih i jednodnevnih putovanja i njihovih obilježja jest putovanje stanovnika Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

Statistička jedinica za turistička putovanja jest putovanje, a izvještajna jedinica jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

- Statistička populacija

Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Nacionalni korisnici: Ministarstvo turizma i sporta, Institut za turizam, ekonomski analitičari, znanstvenici, mediji te javnost

Međunarodni korisnici: UNWTO, OECD

Interni korisnici: Sektor nacionalnih računa

1.1.1. Potrebe korisnika

Postoji nacionalna relevantnost ankete jer to je jedan od izvora podataka za kompilaciju satelitskog računa turizma. Istraživanje zadovoljava potrebe naših korisnika.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika provedeno je u 2013., a drugo u 2015. Rezultati tog istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr.

1.2. Potpunost

Istraživanje se provodi u skladu s Uredbom (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma i preporukama u Metodološkom priručniku za statistiku turizma te obuhvaća sve obvezne varijable.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračka pogreška prikazuje preciznost procjene parametara populacije na temelju uzorka. Kako je riječ o slučajnom izboru uzorka, ocjene preciznosti procjena daju se u obliku koeficijenata varijacije, standardnim pogreškama te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable.

Okvir za izbor uzorka jest imenik fiksnih i mobilnih telefonskih linija u Republici Hrvatskoj. U istraživanju se koristio stratificirani slučajni uzorak, stratificiran s obzirom na županiju i vrstu telefonske linije (fiksna ili mobilna). Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj. Ako je u uzorku bila riječ o fiksnoj telefonskoj liniji, ispitanik se u pripadajućemu, slučajno izabranom kućanstvu birao metodom rođendanskoga ključa.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Procjene i mjere preciznosti najvažnijih pokazatelja o turističkoj aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske u 2022.

	Procijenjena vrijednost	Koeficijent varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj osoba na višednevnim putovanjima				
Broj osoba na privatnim putovanjima	1 647 954	2,6	1 564 628	1 731 280
Samo u Hrvatskoj	1 063 316	3,3	995 062	1 131 570
Samo u inozemstvo	213 326	6,9	184 367	242 285
I u Hrvatskoj i u inozemstvo	371 312	5,4	332 228	410 395
Na putovanjima s 1 – 3 noćenja	838 700	3,3	784 861	892 538
Na putovanjima s 4 i više noćenja	1 289 266	3,0	1 212 978	1 365 555
Broj osoba na poslovnim putovanjima	237 182	4,8	214 924	259 440
Broj višednevnih putovanja				
Privatna putovanja	4 042 207	2,0	3 880 732	4 203 682
U Hrvatskoj	2 896 372	2,4	2 758 557	3 034 186
U inozemstvo	1 145 835	3,7	1 062 415	1 229 256
Poslovna putovanja	457 360	6,1	402 438	512 283
U Hrvatskoj	251 867	9,5	204 710	299 024
U inozemstvo	205 493	4,8	185 785	225 202
Broj noćenja na višednevnim putovanjima				
Noćenja na privatnim putovanjima	24 585 284	4,3	22 491 307	26 679 262
U Hrvatskoj	18 665 492	5,3	16 723 204	20 607 780
U inozemstvo	5 919 792	6,4	5 181 568	6 658 017
Noćenja na poslovnim putovanjima	1 991 627	11,1	1 557 044	2 426 209
U Hrvatskoj	798 926	17,8	516 844	1 081 008
U inozemstvo	1 192 701	12,9	887 687	1 497 715
Izdaci višednevnih putovanja, u kunama				
Izdaci na privatnim putovanjima	9 110 729 423	4,0	8 404 724 786	9 816 734 061
U Hrvatskoj	5 461 801 568	5,0	4 921 177 279	6 002 425 856
U inozemstvo	3 648 927 856	6,2	3 206 637 702	4 091 218 009
Izdaci na poslovnim putovanjima	2 258 543 851	12,1	1 721 895 149	2 795 192 554
U Hrvatskoj	1 000 359 197	24,7	510 654 990	1 490 963 403
U inozemstvo	1 258 184 655	9,0	1 033 415 530	1 482 953 780

	Procijenjena vrijednost	Koefficient varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj jednodnevnih putovanja				
Privatna putovanja	4 275 718	2,2	4 089 246	4 462 191
U Hrvatskoj	3 654 969	2,2	3 495 909	3 814 030
U inozemstvo	620 749	6,3	543 521	697 977
Poslovna putovanja	351 830	9,4	286 365	417 294
U Hrvatskoj	319 187	10,1	255 541	382 833
U inozemstvo	32 642	3,6	29 639	35 646
Izdaci jednodnevnih putovanja, u kunama				
Izdaci na privatnim putovanjima	1 569 147 161	5,4	1 404 119 951	1 734 174 371
U Hrvatskoj	1 117 943 057	4,1	1 029 062 560	1 206 823 553
U inozemstvo	451 204 104	12,0	344 697 023	557 711 186
Izdaci na poslovnim putovanjima	190 296 858	11,7	146 202 062	234 391 655
U Hrvatskoj	167 221 774	13,1	123 888 542	210 555 006
U inozemstvo	23 075 085	8,9	17 807 870	28 342 300

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške podrazumijevaju sve ostale pogreške koje nisu vezane za izbor uzorka, kao što su pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška u obradi podataka i pogreška neodgovora.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata nastaju odstupanjem od okvira za izbor uzorka. Okvir za izbor uzorka javno je dostupan telefonski imenik za 2022. Stopa valjanih jedinica za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2022. iznosila je 85,63%. Odstupanjem od okvira za izbor uzorka nastaju pogreške obuhvata, i to pogreška podobuhvata i pogreška nadobuhvata.

Podobuhvat: kao okvir za uzorak je javno dostupan telefonski imenik za 2022., a okvir za uzorak ne obuhvaća stanovnike (kućanstva) koji nemaju javno dostupan telefonski broj. Nadobuhvat: kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona kućanstva koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest udio jedinica iz uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nadobuhvat uzorka fiksnih telefonskih linija iznosio je 13,5% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Hrvatskoj, obrti, poduzeća, institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi). Nadobuhvat uzorka mobilnih telefonskih linija iznosio je 15,4% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj, obrti, poduzeća i institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi, izabrana jedinica ima manje od 15 godina). Kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak,

kao i ona koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

Stopa nadobuhvata je 14,37%

2.2.3. Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja podrazumijevaju sve pogreške koje mogu nastati tijekom telefonskog anketiranja i pri unosu podataka u programsku aplikaciju upitnika. Takve se pogreške nastoje smanjiti na najmanju moguću mjeru pravilnim definiranjem anketnog upitnika, ugradnjom kontrola u program za unos podataka tijekom anketiranja (npr. postavljanjem logičkih veza između pojedinih pitanja i slično), redovitom obukom anketara i primjenom odgovarajućih metoda za prikupljanje podataka. Kontrola prikupljenih anketnih podataka obuhvaća detaljnu računsku i logičku kontrolu podataka, kontrolu vrijednosti prema definiranim rasponima, kontrolu najmanjih i najvećih vrijednosti, kontrolu mogućih odgovora, logičke veze između pojedinih odgovora i slično.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Pogreške neodgovora prikazuju koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, odnosno podatke o broju osoba koje nisu prihvatile sudjelovanje u istraživanju.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

U 2022. neutežena stopa neodgovora iznosila je 45,1%

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Najviše neodgovora prisutno je na pitanjima o izdacima za putovanja. Ovaj problem neodgovora na određenu varijablu ublažen je sekvencijalnom hot-desk metodom imputacije.

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.7. Pogreška obrade

Pri obradi podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola, npr. kontrola unesenih vrijednosti prema rasponima i kontrola mogućih odgovora. Navedene kontrole provode se na anketnom upitniku.

2.2.8. Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable:

- izdaci za prijevoz: 12,86%
- izdaci za smještaj: 15,30%
- izdaci za hranu i piće u ugostiteljskim objektima: 10,48%
- ostali izdaci: 3,86%

2.2.9. Pogreška izbora modela

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici [https://www.dzs.hr/Opća revizijska politika DZS-a](https://www.dzs.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a) korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Neplanirane revizije prouzročene događajima koje nije bilo moguće predvidjeti i na koje nije bilo moguće unaprijed utjecati (naknadne promjene u izvorima podataka ili naknadno utvrđene pogreške u prethodno dostavljenim podacima) u pravilu se diseminiraju u najkraćem mogućem roku.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.4. Desezoniranje

Nije primjenjivo.

3. Pravodobnost i poštovanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest šest mjeseci nakon referentnog razdoblja (T + 6).

3.2. Poštovanje rokova objavljivanja

3.2.1. Poštovanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Podaci su objavljeni točno na datum iz Kalendara objavljivanja statističkih podataka. Nema vremenskog odmaka između datuma kada su podaci poslani u Eurostat i vremena kada su trebali biti dostavljeni, tj. podaci su poslani u zadanim rokovima.

4. Pristupačnost i jasnoća

4.1. Priopćenja

Priopćenje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2022.

4.2. Mrežna baza podataka

Mrežne (on-line) baze podataka za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske objavljene su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr u području Baze podataka, Turizam.

Mrežne (on-line) baze podataka nalaze se na internetskim stranicama Eurostata <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database>.

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (NN, br. 137/13.). Mikropodaci se ne objavljuju, nego se dostavljaju samo u Eurostat.

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Metodologija istraživanja definirana je u Eurostatovu Metodološkom priručniku statistike turizma. U Priopćenjima i na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr objavljena su metodološka objašnjenja, koja sadržavaju svrhu istraživanja, pravnu i metodološku osnovu, jedinice promatranja, obuhvat, izvore i metode prikupljanja podatka, stope odgovora te definicije. Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog Priopćenja. Eurostatovi metodološki dokumenti dostupni su na poveznici <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-013>.

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Istraživanje je uvedeno 2007. te su podaci raspoloživi od 2007. do 2022.

Podaci od 2012. nisu potpuno usporedivi s podacima iz prethodnih godina zbog provedbe Uredbe (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća, a od 2016. nisu potpuno usporedivi zbog promjene okvira uzorka.

Istraživanje je poboljšano u skladu s Uredbom br. 692/2011 prikupljanjem detaljnijih informacija o putovanjima.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Troškovi anketara u centru CATI Državnog zavoda za statistiku iznosili su oko 159 000 kuna. Navedeni iznos nije obuhvaćao troškove metodološke i tehničke pripreme istraživanja, obrade podataka i objavljivanja rezultata.

6.2. Opterećenje

Podaci su prikupljeni računalno potpomognutim telefonskim anketiranjem (metoda CATI). Kako bi se smanjilo opterećenje ispitanika koji puno putuju, pitalo ih se za najviše četiri višednevna i četiri jednodnevna putovanja. Intervju je u prosjeku trajao ukupno četiri minute.